

Les Dissonances

Preludiul la unison cântat de o orchestră fără dirijor înseamnă *Preludiul la unison* cântat așa cum trebuie. În definitiv, nu acesta este oare unul dintre sensurile cele mai adânci ale piesei – să provoace o *împreună* atât de total, încât muzicieni laolaltă cu ascultători să se perceapă deodată părtași la conștiința unei singurătăți colective? Aici nu trebuie să mai încapă loc de vreun suveran maestru, care să comande și să indice traiectorii. Aici, înșirate toate pe ața melopeei enesciene, spiritele celor care ascultă și se ascultă devin un singur elan, țâșnit dintr-o vechime și-o tânjire nedeslușită, rătăcitor printre tenebre și neguri aprinse, topit apoi în depărtate – și ferecate – ceruri suprapuse. Singurul dirijor se cuvine să rămână însăși depănarea monocică: reunindu-i pe muzicieni într-un același avânt colectiv, această răpire melodică aparent ineputabilă îi obligă pe ascultători să se alăture, să ducă la bun sfârșit

cazul unei muzici moderne pretențioase precum *Concertul pentru orchestră* de Béla Bartók. Rareori am avut ocazia să aud (și să văd) atâta dăruire și dezinvoltură în facerea muzicii: în locul gesturilor dirijorale, privirile și zâmbetele rămâneau cele mai eficiente mijloace de coordonare și sincronizare, ca niște izbucniri vizibile ale unui consens nevăzut, care părea să fi fost atins într-un mod cu totul spontan și apoi repus în discuție, reînnoit, odată cu fiecare impunere a unei alte sonorități. Trepidația și aplombul, vivacitatea și limpezimea gestului împingeau clipă de clipă muzica într-o stare de agregare permanent schimbătoare, ca și cum s-ar fi alcătuit atunci, pe loc, din freamătul și deambularea spirituală a unor muzicieni deopotrivă meșteri și inimoși, nimeriți ca din întâmplare pe aceeași scenă. Am simțit neîncetat idealurile devizei iluministe cum lucrează tustrele din plin în inima acestui original proiect muzical: mai întâi, *libertatea* fiecărui instrumentist de a fi el însuși, altfel spus, curajul, pasiunea și virtuozitatea tehnică necesare pentru a-și putea explora și asuma propria personalitate muzicală; apoi, *egalitatea* tuturor în dreptul și datorita lor de a contribui prin sensibilitatea personală a fiecăruia la *fraternitatea* generală, care nu înseamnă nimic altceva decât bucuria de a fi împreună, de a închea un organism viu, iar nu o piramidă în vârful căreia să se situeze vreun suveran maestru.

Les Dissonances, David Grimal

2017
Foto - Alex Damian

GEORGE ENESCU
FESTIVAL

reuniunea spirituală, contopindu-i și pe ei în căușul aceleiași conștiințe colective. Și, pe măsură ce melopeea pare să-și trădeze voința de a atinge toate punctele cardinale, spațiile și orizonturile cresc în jurul ei, tot mai hulpave și intangibile, trădându-i cu atât mai mult singurătatea, lăsând-o cu atât mai mult pradă propriei nestatornicii. Acesta ar putea fi *Preludiul la unison*: nedumerirea, spaima și chinul, vinovata bucurie prin care conștiința colectivă a umanității – simbolizată de unisonul orchestral – se percepe deodată ca o fabulă aflată în căutarea moralei, ca un ecou inexplicabil al zărilor și-al cotloanelor, ca o neliniște împresurată de imensitatea și indiferența cosmică.

Adeseori, prezența dirijorului reprezintă menținerea orchestrațiilor într-o stare de minorat spiritual. Muzicianul dintr-o orchestră s-a obișnuit să nu mai resimtă necesitatea de a fi inspirat. Aproape că fișa postului îi pretinde o anumită comoditate emoțională: el trebuie să asigure consistența fiecărui moment, așteptând însă ca inspirația să-i vină din vârful podiumului. Căci dirijorului îi aparține mare parte din responsabilitatea deciziilor menite să stabilească semnificațiile și direcțiile muzicii. El, dirijorul, este cel chemat să deschidă calea; iar muzicienilor, absolviți astfel de sarcina căutării dispozițiilor potrivite, nu le mai rămâne altceva de făcut decât să-și canalizeze întreaga energie în sensul înaintării cât mai conștiințioase și mai convingătoare pe respectiva cale.

Ansamblul francez *Les Dissonances* m-a convins că experimentalul orchestrei fără dirijor poate funcționa până și în

Concertul din 20 septembrie de la Ateneu a avut totuși și o vedetă: David Grimal, care în *Concertul pentru vioară și orchestră* de Jan Sibelius a demonstrat înainte de toate eleganță apolinică și o impresionantă acuratețe a intonației. Au fost nu puține momente în care l-am simțit tentat să se răsucescă aproape total înspre interior, ca un melc în cochilie, mai ales că masivitatea vulnerabilă a muzicii lui Sibelius îi oferea destule motive în acest sens. S-a menținut totuși detașat, deasupra oricăror eventuale suspine sentimentale, iar această atitudine sobră s-a dovedit în cele din urmă cea potrivită.

Vlad VĂIDEAN

Sankt Petersburg Russian Chamber Philharmonic

Celebra *Sankt Petersburg Russian Chamber Philharmonic* a prezentat joi 21 septembrie a.c. la Ateneul Român, un concert romantic prin excelență, sub conducerea cunoscutului dirijor, violonist și violist rus Juri Gilbo, directorul artistic și dirijorul orchestrei. Solist a fost violoncelistul rus-israelian-belgian Mischa Maisky (Letonia, URSS). Celebrul dirijor Juri Gilbo a studiat viola la Conservatorul din St. Petersburg și Frankfurt am Main, iar dirijatul cu Luigi Sagrestano și Philip van Buren. A concertat alături de mari orchestre din lume, și este membru în diverse concursuri internaționale (*Louisiana, Rostropovich*, etc.).

Ab Initio, orchestra din *Sankt Petersburg* (2002) a interpretat cu multă pasiune și finețe *Intermezzi op. 12 nr.1 și nr.2* (1902, 1903) pentru orchestră de coarde de George Enescu. Lucrarea unește spiritul antic cu cel modern, în armonii stranie, tulburătoare. Deși *Intermezzo nr.2* este mai lent, ambele au caracter liric, meditativ. Melodia este de largă respirație, cu